

uitwerking cumulatie

Cumulatie is uitgewerkt aan de hand van de volgende systematiek:

1. zijn plannen/projecten in formeel besluit vastgelegd en zijn ze voldoende concreet om effecten op N2000 te beoordelen? Zo ja:
2. heeft het project effecten in dezelfde periode dat er effecten optreden van het hoofdproject (in dit geval de Warmteleiding)? Zo ja:
3. heeft het project effecten op soorten of habitats waarop de warmtetransportleiding ook effecten heeft? Zo ja:
4. meenemen in cumulatietoets.

In de passende beoordeling zijn alle projecten in het gebied aan de hand van de bovenstaande volgorde behandeld.

Van belang bij vraag 1 is dat het niet moet gaan om projecten die al uitgevoerd zijn; dat valt nl. onder bestaand gebruik. In een noot in de passende beoordeling staat dat bestaand gebruik wordt getoetst in het beheerplan.

Bij vraag 1 is ook nog van belang dat een project zodanig concreet moet zijn dat de effecten ervan moeten kunnen worden getoetst; zo is het moeilijk tot onmogelijk een project mee te nemen waarbij nog tussen verschillende (tracé- of anderszins-) alternatieven gekozen moet worden. Anderszins, is het wel noodzakelijk projecten mee te nemen waarvan je redelijkerwijs vast kan stellen dat zij tot uitvoering zullen komen. Een en ander kan er toe leiden dat een project niet in cumulatie wordt meegenomen, omdat beide projecten (warmteleiding en het andere project) alleen effecten in de aanlegfase hebben, en omdat het andere project pas tot uitvoering komt ruim nadat het warmteleiding project is uitgevoerd.

Wat betreft vraag 2: er moet zowel gelet worden op aanleg als gebruik. Kernpunt is hier de gelijktijdigheid van het optreden van het (dubbele/meervoudige) effect.

Vraag 3: hier gaat het erom dat de habitats en soorten dezelfde moeten zijn waarop de effecten ingrijpen. Zo niet, dan zijn de effecten niet optelbaar.